

ΣΤΕ 916/2018 [Αλυσιτελής προσβολή ΥΑ ΥΠΠΟ για την έγκριση αναθεωρημένης μελέτης για ανέγερση οικοδομής πλησίον μνημείου]

Περίληψη

-Η προσβαλλόμενη απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού εγκρίνει, σύμφωνα με τις προαναφερθείσες διατάξεις του άρθρου 10 του ν.3028/02, την αναθεωρημένη αρχιτεκτονική μελέτη της επίμαχης οικοδομής, με την αιτιολογία ότι "τα αρχιτεκτονικά και μορφολογικά χαρακτηριστικά της νέας κατασκευής είναι βελτιωμένα σε σύγκριση με την ήδη εγκριθείσα μελέτη και δεν προσβάλλει άμεσα ή έμμεσα το παρακείμενο διατηρητέο από το ΥΠ.ΠΟ., μνημείο". Με τους λόγους ακυρώσεως της κρινόμενης αίτησης προβάλλεται ότι παρά το νόμο και αναιτιολογήτως η προσβαλλόμενη απόφαση του ΥΠΠΟ ενέκρινε την αναθεωρημένη αρχιτεκτονική μελέτη της επίμαχης οικοδομής. Υπό τα δεδομένα αυτά, εφόσον η απόφαση του πολεοδομικού γραφείου Κορίνθου περί αναθεώρησης της οικοδομικής άδειας του συγκεκριμένου υπό ανέγερση κτίσματος, για το οποίο, αποκλειστικά, εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση, έπαυσε να ισχύει, οι ως άνω λόγοι ακυρώσεως είναι απορριπτέοι ως αλυσιτελώς προβαλλόμενοι.

Πρόεδρος: Αγγ. Θεοφιλοπούλου

Εισηγητής: Μ. Γκορτζολίδου

Βασικές Σκέψεις

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση της ΥΠΠΟ/ΔΝΣΑΚ/4597/113/31.01.2007 αποφάσεως του Υπουργού Πολιτισμού, με την οποία εγκρίθηκε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 10 του ν. 3028/2002, η αναθεωρημένη μελέτη για την ανέγερση νέας οικοδομής, αποτελούμενης από υπόγειο, ισόγειο και τρεις ορόφους, στη συμβολή των οδών Αριστοτέλους και Ρήγα Φεραίου, στην Κόρινθο, στο όνομα της κοινοπραξίας με την επωνυμία «Αθηναϊκή Κατασκευαστική Ε.Π.Ε - Νικ. Παπαδόπουλος».

3. Επειδή, υπέρ του κύρους της προσβαλλομένης πράξεως παρεμβαίνουν, μετ' εννόμου συμφέροντος και εν γένει παραδεκτώς, οι Ιωάννης, Γεώργιος και Σπυριδούλα Μανθοπούλου, κύριοι του οικοπέδου επί του οποίου επρόκειτο να αναγερθεί η, κατά τα ανωτέρω, πολυώροφη οικοδομή, καθώς και η προαναφερόμενη κατασκευαστική κοινοπραξία, η οποία τελικώς, δεν παρέστη κατά τη συζήτηση της υποθέσεως στο ακροατήριο.

4. Επειδή, από τα στοιχεία του φακέλου της υποθέσεως προκύπτουν τα εξής: Η αιτούσα φέρεται ως μοναδική ιδιοκτήτρια ισόγειας μονοκατοικίας, επί της οδού Αριστοτέλους αρ. 10, στην Κόρινθο. Η ως άνω μονοκατοικία, χαρακτηρίσθηκε ως

ιστορικό διατηρητέο μνημείο με την ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/ Γ/3008/51960/18.10.1994 απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού (Β' 859/18.11.1994), χρίζον ειδικής κρατικής προστασίας, κατά τις διατάξεις του ν. 1469/1950, με την αιτιολογία ότι «πρόκειται για ένα μοναδικό αντισεισμικό κτίριο της εποχής του μεσοπολέμου στη χώρα μας πολύτιμο για τη μελέτη της ιστορίας της αρχιτεκτονικής». Επί οικοπέδου, στη νότια πλευρά του οικοπέδου της αιτούσας, συγκύριοι του οποίου φέρονται οι τρεις πρώτοι εκ των παρεμβαινόντων, εκδόθηκε στο όνομα της τέταρτης των παρεμβαινόντων, κοινοπραξίας η 963/30.09.2005 οικοδομική άδεια της Πολεοδομίας Κορίνθου, τετραετούς διάρκειας, με την οποία επιτράπη η ανέγερση νέας τριώροφης οικοδομής με υπόγειο, ισόγειο κατάστημα και δώμα. Κατόπιν, ωστόσο, της από 27.10.2005 καταγγελίας της αιτούσας, η Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Δυτικής Ελλάδος (εφεξής ΥΝΜΤΕΔΕ) διέταξε τη διακοπή των οικοδομικών εργασιών που εκτελούντο βάσει της προμνησθείσας οικοδομικής άδειας, πριν από την έκδοση της οποίας δεν είχε ληφθεί η κατά νόμον απαιτούμενη άδεια των αρμόδιων περιφερειακών υπηρεσιών του Υπουργείου Πολιτισμού (ΥΠΠΟ/ΥΝΜΤΕΔΕ/Φ03-β/4452/30.10.2005). Αίτηση θεραπείας των παρεμβαινόντων κατά της πράξεως αυτής, απερρίφθη υπ' αριθ. ΥΠΠΟ/ΥΝΜΤΕΔΕ/Φ03-β/4519/08.11.2005) απόφαση, ενώ, στη συνέχεια, απορρίφθηκε με την ΥΠΠΟ/ΥΝΜΤΕΔΕ/ Φ03-β/4609/17.11.2005 η από 7.11.2005 αίτηση των παρεμβαινόντων περί αποχαρακτηρισμού του διατηρητέου κτίσματος της αιτούσας. Παραλλήλως, με την από 8.11.2005 αίτησή τους, οι παρεμβαίνοντες ζήτησαν από τη Διεύθυνση Νεώτερης και Σύγχρονης Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς του Υπουργείου Πολιτισμού (εφεξής ΔΝΣΑΚ) την έγκριση της αρχιτεκτονικής μελέτης που είχαν υποβάλει για τις παρεμβάσεις, στις οποίες προέβησαν για την ανέγερση της επίμαχης πολυκατοικίας. Τα ανακύπτοντα ζητήματα παρεπέμφθησαν από την ΔΝΣΑΚ, λόγω αρμοδιότητας, στο Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων, με εισήγηση υπέρ της έγκρισης υπό όρους της υποβληθείσας μελέτης. Ακολουθώντας, το Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων με το 42/15.12.2005 πρακτικό γνωμοδότησε, κατά πλειοψηφία, υπέρ της εγκρίσεως της αρχιτεκτονικής μελέτης της επίμαχης οικοδομής. Κατ' αποδοχήν της τελευταίας αυτής γνωμοδότησης, εκδόθηκε η ΥΠΠΟ/ΔΝΣΑΚ/106990/2728/27.12.2005 απόφαση του Υφυπουργού Πολιτισμού, με την οποία εγκρίθηκε η μελέτη ανέγερσης της επίμαχης οικοδομής, με την αιτιολογία ότι «η προτεινόμενη κατασκευή δεν προσβάλλει το παρακείμενο διατηρητέο μνημείο». Προ της εκδόσεως της τελευταίας αυτής απόφασης, η αιτούσα είχε υποβάλει στη μεν ΥΝΜΤΕΔΕ την από 23.11.2005 αίτησή της, με την οποία είχε ζητήσει την ανάκληση της, κατά τα ανωτέρω, εκδοθείσας υπ' αριθ. 963/2005 οικοδομικής άδειας, στο δε Υπουργείο Πολιτισμού την από 20.12.2005 αίτηση, με την οποία είχε ζητήσει την ανάκληση της θετικής γνωμοδοτήσεως του Κεντρικού Συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων.

5. Επειδή, εξάλλου, με την ΥΠΠΟ/ΔΝΣΑΚ/107741/2767/ 27.12.2005 πράξη της ΔΝΣΑΚ, έγινε δεκτό ότι, εφόσον οι καταγγέλλοντες προέβησαν σε εκτέλεση οικοδομικών εργασιών πλησίον κηρυγμένου μνημείου, χωρίς την απαιτούμενη έγκριση του

Υπουργείου Πολιτισμού, ορθώς η ΥΝΜΤΕΔΕ είχε διατάξει την διακοπή των εκτελούμενων εργασιών, λαμβανομένου υπόψη του διατηρητέου χαρακτήρα της μονοκατοικίας της αιτούσας, ως προς τον οποίο ουδεμία πλάνη περί τα πράγματα είχε επιλοχώσει. Κατόπιν δε, αυτοψίας που διενεργήθηκε από τη Διεύθυνση Χωροταξίας Πολεοδομίας και Περιβάλλοντος της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Κορινθίας (εφεξής Δ/νση ΧΩ.ΠΟ.ΠΕ. Ν.Α. Κορινθίας), στην οικοδομή των παρεμβαινόντων διαπιστώθηκε ασυμφωνία του εφαρμοσμένου τοπογραφικού διαγράμματος της 963/2005 οικοδομικής άδειας και του εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου της περιοχής, για το λόγο δε αυτό, διατάχθηκε η διακοπή των οικοδομικών εργασιών που εκτελούνταν δυνάμει της 963/2005 οικοδομικής άδειας και οι οποίες, κατά το χρόνο αυτό, βρίσκονταν στο στάδιο εκσκαφής θεμελίων σύμφωνα με το 11016/05/20.1.2006 έγγραφο της Δ/νσης ΧΩ.ΠΟ.ΠΕ. Ν.Α. Κορινθίας. Με την από 1.3.2006 νεότερη αίτηση του πρώτου εκ των παρεμβαινόντων, η οποία υπεβλήθη στην 2η Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων, ζητήθηκε εκ νέου ο αποχαρακτηρισμός του διατηρητέου κτιρίου της αιτούσας. Στη διένεξη παρενέβη ο πολιτιστικός σύλλογος «Απολλώνεια Ακαδημία», ο οποίος, με την από 7.5.2006 αίτησή του προς τον Υπουργό Πολιτισμού, ζήτησε όχι μόνο τη διατήρηση της προστασίας που απολάμβανε η οικία Νταβαρίνου, αλλά και την κήρυξή της ως «μουσείου της σύγχρονης πόλεως της Κορίνθου» προς το σκοπό της διαφυλάξεώς της από την υπερβολική δόμηση. Επιλαμβανόμενη του ως άνω αιτήματος του παρεμβαίνοντος, η ΥΝΜΤΕΔΕ ενέμεινε στο χαρακτηρισμό του κτίσματος ως διατηρητέου, το οποίο, κατά την ειδικότερη εκτίμησή της, αποτελεί, λόγω του ιδιαίτερου τρόπου κατασκευής του, μοναδικό δείγμα αντισεισμικής δόμησης της εποχής του. Η ίδια υπηρεσία, απαντώντας σε σχετικούς ισχυρισμούς του παρεμβαίνοντος, δέχθηκε, περαιτέρω, ότι δεν συνέτρεχαν, εν προκειμένω, οι προϋποθέσεις για την κήρυξη του κτίσματος ως απλώς ή επικινδύνως ετοιμόρροπου, όπως αναφέρεται στο από 19.6.2006 έγγραφο της ΥΝΜΤΕΔΕ και στο ΥΠΠΟ/ΔΝΣΑΚ/61849/1743/21.07.2006 έγγραφο της Γενικής Διεύθυνσης Αναστήλωσης Μουσείων και Τεχνικών Έργων. Εντούτοις, ο παρεμβαίνων, εμμένοντας στο αίτημά του, ζήτησε εκ νέου, με την υποβολή σχετικής αναφοράς - καταγγελίας, τον αποχαρακτηρισμό του επίμαχου διατηρητέου. Επί του νεότερου αυτού αιτήματος, εκδόθηκε η από 30.8.2006 απορριπτική απάντηση της ΥΝΜΤΕΔΕ, στην οποία, μεταξύ άλλων, αναφέρεται ότι «με την αίτηση αποχαρακτηρισμού του, ο Ι. Μανθόπουλος δεν προσέθεσε νέα στοιχεία που θα στήριζαν το αίτημά του, αλλά απειλές και προσβολές κατά της συγκεκριμένης υπηρεσίας και υπαλλήλων της».

6. Επειδή, παραλλήλως, η παρεμβαίνουσα κοινοπραξία («Αθηναϊκή Κατασκευαστική Ε.Π.Ε.») υπέβαλε ενώπιον της Διεύθυνσης ΧΩ.ΠΟ.ΠΕ της Ν.Α. Κορινθίας την από 4.4.2006 αίτηση, με την οποία ζήτησε την αναθεώρηση της 963/2005 οικοδομικής άδειας. Υπέρ της αποδοχής του αιτήματος αυτού τάχθηκε το Τμήμα Πολεοδομικού Σχεδιασμού και Εφαρμογών της Διεύθυνσης ΠΕ.ΧΩ. της Περιφέρειας Πελοποννήσου, το οποίο, απευθυνόμενο στο Πολεοδομικό Γραφείο Κορίνθου, ανέφερε επί λέξει ότι «θα πρέπει η Υπηρεσία σας να προχωρήσει στην αναθεώρηση της εν λόγω οικοδομικής άδειας κατ' εφαρμογή των διατάξεων του ανωτέρω Π.Δ. [της 8/13.7.1993] καθόσον

σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκομίστηκαν στη Δ/νσή μας δεν έχει κατασκευαστεί ακόμη η οικοδομή και δεν προκύπτει σκόπιμα η λανθασμένη εφαρμογή των Ο.Γ. και Ρ.Γ.» (βλ. το από 23.5.2006 έγγραφο). Σε εκτέλεση των υποδείξεων αυτών, η Πολεοδομία Κορίνθου εξέδωσε την υπ' αριθ.1022/25.10.2006 πράξη της, με την οποία αναθεωρήθηκε η αρχικώς εκδοθείσα οικοδομική άδεια, κατά το μέρος που αφορούσε την αρχιτεκτονική μελέτη, τη στατική μελέτη, τη μελέτη ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων και τις μελέτες θερμομόνωσης, πυροπροστασίας και ύδρευσης. Στη συνέχεια, η αιτούσα ενημέρωσε, με την από 8.11.2006 επιστολή της, την 2η Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων, τη ΔΝΣΑΚ και την ΥΝΜΤΕΔΕ ότι, μετά την αναθεώρηση της αρχικής οικοδομικής άδειας, εκτελούντο νέες οικοδομικές εργασίες στο οικόπεδο των παρεμβαινόντων, χωρίς προηγούμενη έγκριση νέας αναθεωρημένης αρχιτεκτονικής μελέτης. Επ' αφορμή των πληροφοριών αυτών, η ΔΝΣΑΚ, με το 98090/2766/09.11.2006 έγγραφο, ζήτησε από την Πολεοδομία Κορίνθου να την ενημερώσει εγγράφως αν είχε κατατεθεί εκ μέρους των παρεμβαινόντων νέα ή τροποποιημένη μελέτη ή αίτημα τροποποίησης της αρχικώς εγκριθείσας μελέτης, επισημαίνοντας, περαιτέρω, ότι «σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία η έγκριση του ΥΠ.ΠΟ. προηγείται από τις άδειες άλλων αρχών και τα στοιχεία της αναγράφονται με ποινή ακυρότητας στις άδειες αυτές (άρθρο 10 παρ. 6 του ν. 3028/02)» και ότι, ως εκ τούτου, «η νέα μελέτη πρέπει να τύχει της εγκρίσεως του ΥΠΠΟ κατόπιν γνωμοδότησης του Κεντρικού Συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων». Η Διεύθυνση ΧΩ.ΠΟ.ΠΕ. Ν.Α. Κορινθίας απάντησε στη ΔΝΣΑΚ ότι, εφόσον στην προμνησθείσα απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού δεν προβλέφθηκε η «έγκριση των αρχ/κών σχεδίων ούτε υπάρχουν στην απόφαση συν/να αρχιτεκτονικά σχέδια που να συνοδεύουν την απόφαση» προέκυπτε ότι οι αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού είχαν κατ' ουσίαν εγκρίνει την ανέγερση της νέας τριώροφης οικοδομής. Η ίδια υπηρεσία ζήτησε, πάντως, από την ΔΝΣΑΚ να της γνωστοποιήσει εάν είχαν εγκριθεί «τα συν/να στο έγγραφο αυτό αρχιτεκτονικά σχέδια ή κάποια άλλα», ενώ δέχθηκε ότι, εάν από τον έλεγχο της ΔΝΣΑΚ προέκυπτε ότι η εγκριθείσα αρχιτεκτονική μελέτη διαφοροποιείτο από εκείνην βάσει της οποίας έχει εκδοθεί η άδεια αναθεώρησης, τότε θα διατασσόταν η διακοπή των οικοδομικών εργασιών μέχρι της εγκρίσεως της νέας αναθεωρημένης αρχιτεκτονικής μελέτης. Κατόπιν αυτών, οι παρεμβαίνοντες, με την από 30.11.2006 αίτησή τους, ζήτησαν από τις περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού (ΥΝΜΤΕΔΕ) την έγκριση της νέας αρχιτεκτονικής μελέτης, που είχε εκπονηθεί στο πλαίσιο της αναθεωρήσεως της οικοδομικής τους αδείας. Η ΥΝΜΤΕΔΕ διαβίβασε, λόγω αρμοδιότητας, την υποβληθείσα αρχιτεκτονική μελέτη στην ΔΝΣΑΚ (βλ. το ΥΠΠΟ/ΥΝΜΤΕΔΕ/Φ03-β/5764/15.12.2006 έγγραφο), συνυποβάλλοντας σημείωμα, στο οποίο γίνονταν οι εξής παρατηρήσεις: «Με την νέα αίτηση των, οι ενδιαφερόμενοι, μας γνωστοποιούν ότι έχει ήδη αναθεωρηθεί η αρχικά εγκεκριμένη μελέτη από την αρμόδια Πολεοδομία και ζητούν την σχετική έγκριση από το ΥΠΠΟ, η οποία θα έπρεπε να έχει προηγηθεί αυτής της Πολεοδομίας. Σε ό,τι αφορά τώρα στην ουσία της υπόθεσης, σας γνωρίζουμε ότι η αναθεωρημένη μελέτη διαφοροποιείται της αρχικά εγκεκριμένης, στα εξής: Από τη σύγκριση των

διαγραμμάτων κάλυψης της αρχικής με τη νέα μελέτη φαίνεται ότι έχει διαφοροποιηθεί το περίγραμμα του οικοπέδου Μανθόπουλου, προς την οδό Ρ. Φεραίου, με αποτέλεσμα η όψη επί της οδού Αριστοτέλους (όψη Α) είναι μεγαλύτερη κατά 1μ. περίπου, ενώ ως προς το ύψος του κτιρίου και τα εμβαδά των ορόφων, δεν υπάρχουν διαφοροποιήσεις. Η όψη επί της οδού Ρ. Φεραίου έχει επίσης τελείως διαφοροποιηθεί, αφού διαμορφώνεται, “βαθμιδωτά” ως προς την Ο.Γ., ώστε να δημιουργούνται ορθογώνια τμήματα στην κάτοψη. Επίσης, η όψη προς την οδό Αριστοτέλους διαμορφώνεται τώρα με δύο εξώστες ο πρώτος σε συνέχεια ημιυπαίθριου χώρου, οι οποίοι εξώστες διαχωρίζονται από εξέχουσα τοιχοποιία, γεγονός που την καθιστά πιο ενδιαφέρουσα, σε σχέση με εκείνη της αρχικής μελέτης. Ωστόσο η πλάγια όψη, που “βλέπει” προς την διατηρητέα οικία Νταβαρίνου εξακολουθεί να παραμένει “τυφλή”, σε μήκος 13 μ. περίπου, [γεγονός] που κατά την γνώμη μας επηρεάζει δυσμενώς το διατηρητέο...». Κατ’ εκτίμηση των παρατηρήσεων αυτών, η ΔΝΣΑΚ εισηγήθηκε προς το Κεντρικό Συμβούλιο Νεώτερων Μνημείων την έγκριση της τροποποιημένης μελέτης, η οποία, κατά την ειδικότερη άποψή της, «αρχιτεκτονικά και μορφολογικά παρουσιάζει ενδιαφέρουσες και θετικές βελτιώσεις, παρά το γεγονός ότι διατηρεί τον τυφλό τοίχο προς το διατηρητέο κτίσμα», επισημαίνοντας, μεταξύ άλλων και το ότι «το περίγραμμα του οικοπέδου εντός του οποίου πρόκειται να ανεγερθεί η νέα οικοδομή έχει διαφοροποιηθεί», καθώς και ότι «η Διεύθυνσή μας δεν είναι σε θέση να γνωρίζει αν το αρχικό ή το νέο τοπογραφικό ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα», ενώ «από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι για τα όρια του οικοπέδου υπήρχαν εξ αρχής αντιρρήσεις από τους ιδιοκτήτες του όμορου (διατηρητέου) οικήματος», σύμφωνα άλλωστε με τους οποίους «ένα τμήμα του οικοπέδου μήκους 13.10 m και πλάτους (βάθους) 75 cm ρυμοτομείται σύμφωνα με το Γ.Π.Σ. του 1983 της Κορίνθου προκειμένου να διαπλατυνθεί η οδός Ρήγα Φεραίου» (βλ. το από 20.12.2006 εισηγητικό σημείωμα). Υπέρ της εγκρίσεως της μελέτης τάχθηκε, ομοφώνως, το Κεντρικό Συμβούλιο Νεοτέρων Μνημείων, το οποίο έκρινε ότι «τα αρχιτεκτονικά και μορφολογικά χαρακτηριστικά της νέας κατασκευής είναι βελτιωμένα σε σύγκριση με την ήδη εγκριθείσα μελέτη (ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΝΕΣΑΚ/106990/2728/27.12.2005)», η οποία «δεν προσβάλλει άμεσα ή έμμεσα το παρακείμενο διατηρητέο από το ΥΠ.ΠΟ. μνημείο» (βλ. τα πρακτικά των 43/20.12.2006 και 1/10.1.2007 συνεδριάσεων του ΚΣΝΜ). Σύμφωνα με την εισήγηση της Προϊσταμένης της ΔΙΝΕΣΑΚ του ΥΠ.ΠΟ, «σε σχέση με την αρχική μελέτη διαπιστώνονται τα ακόλουθα: 1. Το περίγραμμα του οικοπέδου, εντός του οποίου πρόκειται να ανεγερθεί η νέα οικοδομή, έχει διαφοροποιηθεί στην υπό αναθεώρηση μελέτη, χωρίς να αλλάζει όμως το εμβαδόν. Έχουν αυξηθεί οι διαστάσεις δηλαδή των πλευρών του οικοπέδου, ενώ το εμβαδόν παραμένει το ίδιο. Η Δ/νσή μας δεν είναι σε θέση να γνωρίζει αν το αρχικό ή το νέο τοπογραφικό ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα. Ωστόσο από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι για τα όρια του οικοπέδου υπήρχαν εξ αρχής αντιρρήσεις από τους ιδιοκτήτες του όμορου. Οι ίδιοι προσδιόρισαν την επιφάνεια του οικοπέδου στα 195 τ.μ. και ανέφεραν ότι ένα τμήμα του οικοπέδου μήκους 13,10 μέτρα και πλάτους (βάθους) 75 εκ. ρυμοτομείται σύμφωνα με το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο του 1983

της Κορίνθου, προκειμένου να διαπλατυνθεί η οδός Ρήγα Φεραίου. Αυτό λίγο φαίνεται στο καινούριο τοπογραφικό. 2. Η Υπηρεσία Νεοτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Δυτικής Ελλάδος στο από 15/12/2006 έγγραφό της σημειώνει ότι η όψη επί της οδού Αριστοτέλους (αναφέρεται ως όψη Α στα υποβληθέντα σχέδια) είναι μεγαλύτερη κατά ένα μέτρο περίπου, ενώ δεν υπάρχουν μεταβολές ως προς το ύψος της οικοδομής και τα εμβαδά των ορόφων. 3. Η όψη επί της οδού Ρήγα Φεραίου έχει τροποποιηθεί και διαμορφώνεται «βαθμιδωτά» ως προς την οικοδομική γραμμή. Η όψη επί της οδού Αριστοτέλους διαμορφώνεται με δύο εξώστες, ο πρώτος σε συνέχεια του ημιυπαίθριου χώρου, οι οποίοι εξώστες διαχωρίζονται από εξέχουσα τοιχοποιία, γεγονός που καθιστά την όψη πλέον ενδιαφέρουσα από εκείνη της αρχικής μελέτης. 4. Η πλάγια όψη προς το διατηρητέο κτήριο εξακολουθεί να παραμένει τυφλή σε μήκος περίπου 13 μ. και, σύμφωνα με την αρμόδια Υπηρεσία, επηρεάζει δυσμενώς το διατηρητέο». Καταλήγει δε η εισήγηση ότι «η Διεύθυνσή μας θεωρεί ότι η τροποποιημένη μελέτη αρχιτεκτονικά και μορφολογικά παρουσιάζει ενδιαφέρουσες και θετικές βελτιώσεις, παρά το γεγονός ότι διατηρεί τον τυφλό τοίχο προς το διατηρητέο. Και εισηγούμαστε την έγκριση της μελέτης, ... της αναθεωρημένης μελέτης ανέγερσης νέας οικοδομής ..., διότι τα αρχιτεκτονικά και μορφολογικά χαρακτηριστικά της νέας κατασκευής είναι βελτιωμένα σε σύγκριση με την ήδη εγκριθείσα μελέτη ... και δεν προσβάλλει άμεσα ή έμμεσα το παρακείμενο διατηρητέο από το ΥΠ.ΠΟ. μνημείο, υπό την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι ισχύουσες πολεοδομικές διατάξεις». Κατ' αποδοχήν της γνωμοδοτήσεως αυτής, ο Υπουργός Πολιτισμού, με την ήδη προσβαλλόμενη απόφασή του (ΥΠΠΟ/ΔΝΣΑΚ/4597/113/31.1.2007), ενέκρινε, τελικώς, την αναθεωρημένη μελέτη ανέγερσης της νέας οικοδομής, υιοθετώντας την αιτιολογία του Κεντρικού Συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων, ενώ η από 12.1.2011 αίτηση θεραπείας, κατά της ως άνω αποφάσεως, ενώπιον του Υπουργού Πολιτισμού, απερρίθη σιωπηρώς, σύμφωνα και με το από 13.2.2012 έγγραφο απόψεων της ΔΝΣΑΚ προς το Δικαστήριο.

7. Επειδή, στη συνέχεια, η Διεύθυνση Πολεοδομίας του Δήμου Κορινθίων κλήθηκε με το υπ' αριθ. 4691/06/02.03.2007 έγγραφο του τμήματος Πολεοδομικού Σχεδιασμού και Εφαρμογών της Περιφέρειας Πελοποννήσου να προβεί άμεσα στη διενέργεια ελέγχου για να διαπιστωθεί αν στο οικόπεδο των παρεμβαινόντων είχε γίνει ορθή εφαρμογή των ρυμοτομικών και οικοδομικών γραμμών επί του εδάφους. Η ίδια υπηρεσία επισήμανε, περαιτέρω, ότι η άμεση επίλυση των σχετικώς αναφουομένων ζητημάτων είναι αναγκαία, «δεδομένου ότι οι εργασίες στην παρούσα οικοδομή είναι σε εξέλιξη και ενδεχομένως να δημιουργηθούν αναπότρεπτες καταστάσεις σε βάρος των εμπλεκομένων», καθόσον ναι μεν «δεν προκύπτει σκόπιμα η λανθασμένη εφαρμογή των Ο.Γ. και Ρ. Γ.», από τα στοιχεία, ωστόσο, που είχαν κατατεθεί από την αιτούσα «φαίνεται ότι δεν προηγήθηκε έγκριση του ΥΠ.ΠΟ. κατόπιν γνωμοδότησης του Κεντρικού Συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων, ότι τα τοπογραφικά διαγράμματα, τόσο της υπ' αριθμ. 963/05 οικοδομικής άδειας όσο της υπ' αριθμ.1022/25.10.2006 αναθεώρησης, παρουσιάζουν ασυμφωνίες μεταξύ τους, πέραν αυτών που προκύπτουν από την εφαρμογή των Ρ.Γ., ότι στα ίδια τοπογραφικά διαγράμματα δεν

αποτυπώνονται το περίγραμμα των Ο.Τ. με τους δρόμους που τα περιβάλλουν και τα πλάτη αυτών, όπως προβλέπεται στο άρθρο 1.1 της Εγκ. 98/89». Κατόπιν αυτών και μετά την άσκηση της κρινόμενης αίτησης ακυρώσεως (09.03.2007), η Διεύθυνση της Πολεοδομίας Κορίνθου εξέδωσε το 3752/20.4.2007 σήμα, με το οποίο διατάχθηκε η διακοπή των οικοδομικών εργασιών που εκτελούντο δυνάμει της αναθεωρημένης οικοδομικής άδειας. Τούτο κρίθηκε σκόπιμο, προκειμένου οι συναρμόδιες πολεοδομικές υπηρεσίες να προβούν σε εξέταση της ακριβούς εκτάσεως και των ορίων των ακινήτων της αιτούσας και των παρεμβαινόντων, καθώς και της ορθής ή μη εφαρμογής επί του εδάφους των οικείων ρυμοτομικών και οικοδομικών γραμμών. Παράλληλα, με το 726/05.07.2007 πρωτόκολλο αυτοψίας της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών της Ν.Α. Κορινθίας κηρύχθηκαν επικινδύνως ετοιμόρροπα και κατεδαφιστέα τα εικονιζόμενα στο συνημμένο σκαρίφημα ισόγεια κτίσματα που βρίσκονταν στο ακίνητο της αιτούσας. Μετά, εξάλλου, από αυτοψία που διενεργήθηκε από υπαλλήλους του Τμήματος Αυθαιρέτων Κατασκευών της Διεύθυνσης Πολεοδομίας Κορίνθου στην υπό ανέγερση οικοδομή των παρεμβαινόντων, η οποία βρισκόταν στο στάδιο της αποπερατώσεως του φέροντος οργανισμού του υπογείου και του ισογείου, συντάχθηκε η από 8.7.2011 έκθεση αυτοψίας αυθαιρέτου, σύμφωνα με την οποία «έχει γίνει υπέρβαση της υπ' αρ. 1022/2006 οικ. Αδείας ως προς τις διαστάσεις του κτιρίου». Κατά τις ειδικότερες διαπιστώσεις του διενεργηθέντος ελέγχου, κατά παράβαση της χορηγηθείσης οικοδομικής άδειας έχουν γίνει μεταβολές «στις διαστάσεις ορισμένων πλευρών της οικοδομής, όπως φαίνεται στα συνημμένα σκαριφήματα, με αποτέλεσμα να υπάρχει διαφορά και στα εμβαδά, (το υπόγειο έγινε μεγαλύτερο από την εγκεκριμένη άδεια κατά $E = 2,27$ τ.μ., ενώ το ισόγειο έγινε μικρότερο κατά $E = 2,26$ τ.μ.)», καθώς και αλλαγή «στατικών στο υπόγειο και μη τήρηση του υψομέτρου μεταξύ της οδού Αριστοτέλους και του δαπέδου του ισογείου». Στο υπ' αριθ. 4215/11/5923/11/18.7.2011 συνοδευτικό, εξάλλου, έγγραφο της Διεύθυνσης Πολεοδομίας Κορίνθου, με το οποίο κοινοποιήθηκε στην Εισαγγελία και το αστυνομικό τμήμα Κορίνθου η ανωτέρω, έκθεση αυτοψίας, καλούνται οι συναρμόδιοι φορείς να τηρούν «συνεχώς σε διακοπή τις οικοδομικές εργασίες στην ως άνω οικοδομή».

8. Επειδή, εν τω μεταξύ, κατά της 1022/2006 πράξης αναθεώρησης, η αιτούσα άσκησε ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Τρίπολης αίτηση ακυρώσεως, η οποία απορρίφθηκε με την 339/2007 απόφαση του Δικαστηρίου αυτού, διότι, όπως κρίθηκε, «εκκρεμώσεως της εκδίκασης της αίτησης ακύρωσης, με το 3752/20.4.2007 έγγραφο της Διευθύντριας Πολεοδομίας Κορίνθου διεκόπησαν οι εκτελούμενες βάσει της αναθεώρησης οικοδομικές άδειες, προκειμένου η Υπηρεσία να προβεί σε έλεγχο των ορίων και της έκτασης των ως άνω ομόρων ακινήτων, ..., όπως βεβαιώνεται δε ..., η πράξη αυτή διακοπής των οικοδομικών εργασιών εξακολουθεί να ισχύει. Ενόψει αυτών και επειδή η επ' άοριστον διακοπή των οικοδομικών εργασιών ισοδυναμεί με ανάκληση της άδειας οικοδομής ... μετά την έκδοση της πράξης διακοπής η προσβαλλόμενη πράξη αναθεώρησης έχει παύσει να ισχύει και πρέπει να κηρυχθεί καταργημένη η δίκη κατ' άρθρο 32 παρ. 1 του π.δ. 18/1989 ...». Η ως άνω δικαστική

απόφαση κατέστη αμετάκλητη σύμφωνα και με την από 15.2.2012 βεβαίωση του Προϊσταμένου Διεύθυνσης του Διοικητικού Εφετείου Τρίπολης.

9. Επειδή, κατά τα διαλαμβανόμενα στη σκέψη 3, η ισχύς της 963/2005 οικοδομικής άδειας, όπως αναθεωρήθηκε με την 1022/2006 πράξη της Πολεοδομίας Κορίνθου, έληξε την 30.9.2009, από τα στοιχεία δε του φακέλου δεν προκύπτει ότι έχει μέχρι σήμερα παραταθεί η ισχύς της ή ότι έχει κατ' άλλον τρόπο αναθεωρηθεί το περιεχόμενό της, ενώ όπως εκθέτει η Διοίκηση, στο υπ' αριθ. 2590/31.5.2013 έγγραφο της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών και Πολεοδομίας του Δήμου Κορινθίων «η οικοδομική άδεια του κ. Μανθόπουλου έχει λήξει». Από τα στοιχεία, εξάλλου, του φακέλου προκύπτει ότι η επ' αόριστον διακοπή των οικοδομικών εργασιών που επεβλήθη με το υπ' αριθ. 3752/20.04.2007 σήμα της Διεύθυνσης Πολεοδομίας Κορίνθου στην υπό ανέγερση οικοδομή των παρεμβαινόντων και η οποία, κατά τα παγίως κριθέντα (βλ. ΣτΕ 3188/2012, 4446/2010, 2189/2006, 3766/2003), ισοδυναμεί με ανάκληση οικοδομικής αδείας, δεν έχει δε αρθεί ή επανεπιβληθεί ή αντικατασταθεί με άλλη πράξη περιορισμένης, έστω, χρονικής ισχύος, σύμφωνα με το ως άνω 2590/2013 έγγραφο της Πολεοδομίας του Δήμου Κορινθίων.

10. Επειδή, με τις διατάξεις του ν. 3028/2002 (Α' 153) εξειδικεύθηκαν οι συνταγματικές προβλέψεις του άρθρου 24 παρ. 1 και 6 για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας, μέσω της οποίας επιδιώκεται, σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 1 του νόμου αυτού, η διατήρηση της ιστορικής μνήμης χάριν της παρούσας και των μελλοντικών γενεών και η αναβάθμιση του πολιτιστικού περιβάλλοντος (βλ. και εισηγητική έκθεση του νόμου). Στο άρθρο 2 του νόμου ορίζεται, ειδικότερα, ότι ως πολιτιστικά αγαθά νοούνται, για την εφαρμογή του, οι μαρτυρίες της ύπαρξης και της ατομικής και συλλογικής δραστηριότητας του ανθρώπου (περ. α'), ενώ ως μνημεία τα πολιτιστικά αγαθά που αποτελούν υλικές μαρτυρίες και ανήκουν στην πολιτιστική κληρονομιά της χώρας (περ. β'). Τα μνημεία διακρίνονται, περαιτέρω, σε κινητά και ακίνητα, ακίνητα δε μνημεία είναι όσα υπήρξαν συνδεδεμένα με το έδαφος και παραμένουν σε αυτό, καθώς και εκείνα που βρίσκονται στο έδαφος και δεν είναι δυνατόν να μετακινηθούν χωρίς βλάβη της αξίας τους ως μαρτυριών, συμπεριλαμβανομένων σε αμφοότερες τις περιπτώσεις του άμεσου περιβάλλοντός τους, των εγκαταστάσεων, των κατασκευών, των διακοσμητικών και των λοιπών στοιχείων που αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα τους. Κατά τις ειδικότερες, εξάλλου, διακρίσεις των ίδιων διατάξεων, ως νεότερα μνημεία νοούνται τα πολιτιστικά αγαθά που είναι μεταγενέστερα του 1830 και των οποίων η προστασία επιβάλλεται λόγω της ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους. Εξάλλου, στο μεν άρθρο 3 παρ. 1 ορίζεται ότι η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας συνίσταται, μεταξύ άλλων, στη διατήρηση και στην αποτροπή της καταστροφής, της αλλοίωσης και γενικά κάθε άμεσης ή έμμεσης βλάβης των στοιχείων που τη συγκροτούν, στη συντήρηση και την, κατά περίπτωση, αναγκαία αποκατάστασή τους, καθώς και στην ανάδειξη και την ένταξή τους στη σύγχρονη κοινωνική ζωή, ενώ στο άρθρο 6 παρ. 1 προβλέπεται ότι στα ακίνητα μνημεία περιλαμβάνονται και τα νεότερα πολιτιστικά αγαθά, εφόσον έχουν

αρχιτεκτονική, πολεοδομική, κοινωνική, εθνολογική, λαογραφική, τεχνική, βιομηχανική ή εν γένει ιστορική, καλλιτεχνική ή επιστημονική σημασία (περ. β' και γ'). Τα νεότερα μνημεία διακρίνονται, περαιτέρω, σε προγενέστερα των εκάστοτε τελευταίων εκατό ετών (περ. β'), καθώς και σε εκείνα που ανάγονται στην περίοδο των εκάστοτε τελευταίων εκατό ετών (περ. γ'), τα οποία, προκειμένου να χαρακτηριστούν ως μνημεία, πρέπει να έχουν ιδιαίτερη ιστορική, καλλιτεχνική και επιστημονική αξία. Με τις διατάξεις της παραγράφου 4 του ίδιου άρθρου ορίζεται, συναφώς, ότι τα νεότερα ακίνητα χαρακτηρίζονται ως μνημεία με υπουργική απόφαση, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η απόφαση αυτή εκδίδεται μετά από εισήγηση της αρμόδιας κεντρικής ή περιφερειακής υπηρεσίας του Υπουργείου Πολιτισμού και κατόπιν γνώμης του, κατά περίπτωση, αρμόδιου γνωμοδοτικού συμβουλίου. Με τις διατάξεις του άρθρου 10 ορίζεται, περαιτέρω, ότι απαγορεύεται κάθε ενέργεια επί ακινήτου μνημείου, η οποία είναι δυνατόν να επιφέρει με άμεσο ή έμμεσο τρόπο καταστροφή, βλάβη ή αλλοίωση της μορφής του (παρ. 1). Με τις ίδιες διατάξεις προβλέπεται ότι, για κάθε εργασία, επέμβαση ή αλλαγή χρήσης σε ακίνητα μνημεία, ακόμη και αν δεν προκαλούνται σε αυτά δυσμενείς συνέπειες, απαιτείται έγκριση που χορηγείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία λαμβάνεται κατόπιν γνώμης του, κατά περίπτωση, αρμόδιου γνωμοδοτικού συμβουλίου (παρ. 4), καθώς και ότι στις περιπτώσεις που απαιτείται η, κατά τα ανωτέρω, έγκριση αυτή προηγείται των τυχόν προβλεπομένων αδειών και εγκρίσεων των άλλων δημοσίων αρχών (παρ. 6). Στο άρθρο 73 παρ. 10 του ίδιου νόμου ορίζεται, τέλος, ότι πολιτιστικά αγαθά που έχουν χαρακτηριστεί ως προστατευόμενα σύμφωνα με τις διατάξεις της προϊσχύουσας νομοθεσίας προστατεύονται εφεξής κατά τις διατάξεις του νεότερου νόμου (βλ. και ΣτΕ 3851/2006, 565/2005).

11. Επειδή, από τις προμνησθείσες διατάξεις του ν. 3028/2002, οι οποίες εκκινούν από τη διάκριση σε επεμβάσεις επί και πλησίον ακινήτου μνημείου, συνάγεται ότι απαγορευμένες, κατ' αρχήν, επεμβάσεις επί του μνημείου είναι όσες είναι δυνατόν να επιφέρουν με άμεσο ή έμμεσο τρόπο καταστροφή, βλάβη, ρύπανση ή αλλοίωση της μορφής του, καθώς και ότι για το επιτρεπτό των επεμβάσεων αυτών προηγείται έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού, κατόπιν γνώμης του, κατά περίπτωση, αρμόδιου γνωμοδοτικού συμβουλίου. Αντιθέτως, οι επεμβάσεις πλησίον μνημείου κατ' αρχήν επιτρέπονται, εφόσον προηγηθεί έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία, ειδικώς, για τις οικοδομικές εργασίες, χορηγείται εάν η απόσταση από το ακίνητο μνημείο, στην έννοια του οποίου περιλαμβάνεται πλέον ρητώς και το άμεσο περιβάλλον του, ή η σχέση του υπό εκτέλεση έργου με αυτό είναι τέτοια, ώστε να μην υφίσταται κίνδυνος να επέλθει άμεση ή έμμεση βλάβη του (ΣτΕ Ολ. 676/2005, ΣτΕ 3173, 575/2012, 2926/2011, 2331/2009, 2437/2008).

12. Επειδή, εν προκειμένω, η προσβαλλόμενη απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού εγκρίνει, σύμφωνα με τις προαναφερθείσες διατάξεις του άρθρου 10 του ν. 3028/02, την αναθεωρημένη αρχιτεκτονική μελέτη της επίμαχης οικοδομής, με την αιτιολογία ότι "τα αρχιτεκτονικά και μορφολογικά χαρακτηριστικά της νέας κατασκευής είναι βελτιωμένα σε σύγκριση με την ήδη εγκριθείσα μελέτη (ΥΠΠΟ/ΔΝΣΑΚ/106990/

2728/27.12.2005) και δεν προσβάλει άμεσα ή έμμεσα το παρακείμενο διατηρητέο από το ΥΠ.ΠΟ., μνημείο". Περαιτέρω, με τους λόγους ακυρώσεως της κρινόμενης αίτησης προβάλλεται ότι παρά το νόμο και αναιτιολογήτως η προσβαλλόμενη απόφαση του ΥΠΠΟ ενέκρινε την αναθεωρημένη αρχιτεκτονική μελέτη της επίμαχης οικοδομής. Υπό τα δεδομένα αυτά, εφόσον, κατά τα αναφερόμενα στη σκέψη 9, η 1022/2006 απόφαση του πολεοδομικού γραφείου Κορίνθου περί αναθεώρησης της οικοδομικής άδειας του συγκεκριμένου υπό ανέγερση κτίσματος, για το οποίο, αποκλειστικά, εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση, έπαυσε να ισχύει, οι ως άνω λόγοι ακυρώσεως είναι απορριπτέοι ως αλυσιτελώς προβαλλόμενοι.

13. Επειδή, ενόψει των ανωτέρω, η κρινόμενη αίτηση είναι απορριπτέα στο σύνολό της, ενόψει δε των συνθηκών το Δικαστήριο συμψηφίζει τη δικαστική δαπάνη μεταξύ των διαδίκων.